Uloga javnih prihoda na razvoj gospodarstva države

Rajnović, Klara

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:189724

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij (*Financijski menadžment*)

Klara Rajnović

ULOGA JAVNIH PRIHODA NA RAZVOJ GOSPODARSTVA DRŽAVE

Završni rad

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij (*Financijski menadžment*)

Klara Rajnović

ULOGA JAVNIH PRIHODA NA RAZVOJ GOSPODARSTVA DRŽAVE

Završni rad

Kolegij: Javne financije

JMBAG: 0010219131

e-mail: krajnovic@efos.hr

Mentor: prof.dr.sc. Branimir Marković

Osijek, 2020.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Undergraduate Study Financial Management

Klara Rajnović

THE ROLE OF PUBLIC INCOME ON THE DEVELOPMENT OF THE STATE ECONOMY

Final paper

Osijek, 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.

2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje –Nekomercijalno –Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.*

3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).

4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studentice: Klara Rajnović

JMBAG: 0010219131

OIB: 55468867092

e-mail za kontakt: rajnovicklara@gmail.com

Naziv studija: Financijski menadžment

Naslov rada: Utjecaj javnih prihoda na razvoj gospodarstva države

Mentor/mentorica rada: : prof.dr.sc. Branimiri Marković

U Osijeku, 11.09. 2020. godine

Potpis Rajnović

SAŽETAK

Tema ovog završnog rada je prvobitno objasniti sam pojam javnih financija koje izučavaju i analiziraju vrstu i usluge koje obuhvaćaju zadovoljavanje javnih potreba, kao i sve instrumente i metode kojima će se prikupiti i one s pomoću kojih će se rasporediti sredstva nužna za njihovo financiranje, odnosno prikupljanjem javnih prihoda te izvršenjem javnih rashoda. Država stječe i prikuplja prihode u obliku poreza, doprinosa, naknada, javnog duga te od državnih poduzeća. U radu su nadalje objašnjeni oblici javnih prihoda, od kojih su najdetaljnije objašnjeni porezi koji predstavljaju najznačajniji, odnosno najizdašniji izvor prikupljanja prihoda države. Nakon toga, objašnjene su karakteristike javnih prihoda koje prikazuju ubiranje prihoda u novcu, periodično, iz dohotka, profita i prometa te rjeđe imovine. Proračun predstavlja dokument u kojem su prikazani prihodi i rashodi za jednu kalendarsku godinu, prikazuju najvažnije ciljeve države te utječe i kontrolira ekonomsko stanje zemlje, u ovom slučaju javni se prihodi izučavaju prema pripadnosti proračuna kroz fiskalne i nefiskalne prihode koji će također biti objašnjeni u radu kao i njihova klasifikacija. Naposljetku je izvršena analiza javnih prihoda i porezna terminologija Republike Hrvatske.

Ključne riječi: javne financije, javni prihodi, porezi, doprinosi, proračun

ABSTRACT

The theme of this final paper is originally to explain the very concept of public finance studying and analyzing the type and services that cover public needs, as well as all the instruments and methods that will be collected and the means by which the funds necessary for their financing will be allocated, that is to say public revenue and the execution of public expenditure. The state collects and collects revenues in the form of taxes, contributions, fees, public debt and state-owned enterprises. The paper further explains the forms of public revenue, the most detailed of which are the taxes that represent the most significant, that is, the most abundant source of state revenue collection. Subsequently, the characteristics of public revenues are presented, which show the collection of income in cash, periodically, from income, profit and turnover, and less frequently from assets. The budget is a document showing the revenues and expenditures for one calendar year, showing the most important goals of the state and influencing and controlling the economic situation of the country, in this case public revenues are studied according to the budget affiliation through fiscal and non-fiscal revenues, which will also be explained in the paper as and their classification. Finally, the analysis of public revenues and tax terminology of the Republic of Croatia was carried out.

Keywords: public finances, public revenues, taxes, contributions, budget

SADRŽAJ

1. Uvod 1
2. Javni prihodi 2
2.1. Razvoj javnih prihoda 3
2.2. Klasifikacija prihoda 4
3. Porezi 6
3.1. Karakteristike poreza 7
3.2. Terminologija oporezivanja 8
3.2.1. Osobni elementi oporezivanja 8
3.2.2. Materijalni elementi oporezivanja 9
3.3. Porezni sustav Republike Hrvatske 10
4. Ostali javni prihodi 13
4.1. Doprinosi 13
4.2. Pristojbe 15
4.3. Parafiskalna davanja 16
4.4. Darovi 17
5. Državni proračun 18
5.1. Analiza javnih prihoda kroz proračun 19
Zaključak 24
Literatura 25
Popis tablica 27
Popis grafova 28
Popis slika 29

1. Uvod

Predmet istraživanja ovog završnog rada je uloga javnih prihoda na razvoj gospodarstva države, u ovom primjeru analizirani su javni prihodi Republike Hrvatske u razdoblju od 2014. do 2017. godine.

Primarno, cilj završnog rada je prikazati na koji način država funkcionira te koji je njen okvirni sustav financiranja, predstaviti klasifikaciju i pojam javnih prihoda. Predstavljaju novčana sredstva kojima država nastoji zadovoljiti cjelokupne javne potrebe iz svoje nadležnosti. Zatim je obrazloženo koja je njihova uloga u funkcioniranju države, te u kojoj mjeri utječu na razvoj gospodarstva. Suvremene karakteristike javnih prihoda polaze od toga da se javni prihodi ubiru u novcu, periodično, iz dohotka, profita i prometa i rjeđe iz imovine te služe za podmirenje javnih ili državnih potreba. Nadalje, najdetaljnije su opisani porezi, najizdašniji, odnosno najznačajniji oblik prikupljanja javnih prihoda u državnom proračunu. Razrađena je terminologija oporezivanja i njene komponente, karakteristike poreza, te porezni sustav Republike Hrvatske, koji predstavlja ukupnost poreza koji funkcioniraju u određenoj zemlji. Nakon toga, objašnjeni su ostali prihodi pod kojima su uvrštene pristojbe, nekadašnji naziv taksa, a predstavljaju protu naknadu u izvršenju usluge tijela državne administracije ili institucije. Zatim doprinosi, naknada za materijalna prava koji imaju unaprijed utvrđenu namjenu, parafiskalna davanja koja spadaju u sporedan fiskalitet države, njihova sredstva ne ulaze u državni proračun, već se javljaju kao prihodi posebnih javnopravnih tijela. Posljednji izvori prihoda objašnjeni u ovom seminarskom radu su darovi, izvanredni javni prihodi, koji su nekad imali veliku i neprocjenjivu vrijednost, danas su darovi izgubili na značenju jer države prikupljaju i ubiru prihode iz stalnih izvora. Kao zasebna cjelina opisan je i razrađen državni proračun, dokument koji prikazuje vrlo važne ciljeve svake države, utječe na ekonomsko stanje zemlje, te pomaže u kontroli prihoda i rashoda države. U ovom se slučaju javni prihodi izučavaju kroz pripadnost proračuna na primjeru fiskalnih i nefiskalnih prihoda, koji određuju velik dio značaja javnih prihoda na razvoj gospodarstva države.

Naposljetku, u zaključku, nakon analize javnih prihoda u već spomenutom razdoblju, bit će kratak osvrt o stanju javnih prihoda te njihovom razvoju s obzirom na podatke koji će biti preuzeti sa stranica Ministarstva financija Republike Hrvatske.

2. Javni prihodi

„Javni prihodi predstavljaju sredstva (novčana) kojima država nastoji zadovoljiti cjelokupne javne potrebe iz svoje nadležnosti. Oblik javnih prihoda se u prvobitnoj zajednici kretao od naturalnih prihoda do današnjih novčanih javnih prihoda. Sam naziv financije latinskog je podrijetla i potječe od riječi finantino, koja se odnosila na plaćanje. Današnje značenje riječi financije nastalo je mnogo kasnije i potječe od francuske riječi finance, što znači financirati, odnosno prikupljati novac radi obavljanja nekog posla.“ (P., Jurković, 2002, p. 15)

„Javni prihodi služe za podmirenje javnih potreba tj. državnih rashoda, odnosno potrebe države, jedinica lokalne samouprave i uprave izvanproračunskih fondova. Takve prihode uvode državne vlasti i karakteristično je da su oni uvijek jednostrano određeni na temelju fiskalnog suvereniteta koji je priznat u državi. Ubiru se u novcu te periodično i konstantno. Također, ubiru se uglavnom iz dohotka, što je obnovljiv izvor, a vrlo rijetko iz imovine, što nasuprot dohotka nije obnovljiv izvor“. (Jelčić, B, 1994, p. 15)

„Razvoj javnih prihoda vezan je uz gospodarski razvoj države, oblik društveno-političkog obrazovanja te stupanj privrednog razvitka. Svakoj je državi cilj podmiriti svoje javne potrebe. Država stječe svoje prihode u obliku poreza, carina, doprinosa, taksa, naknada i javnog duga. Sve su to tekući i redoviti prihodi države osim javnog duga, koji je tekući, ali i izvanredni prihod. Država može stjecati prihode i na temelju vlasništva nad kapitalom, prodajom imovine, emisijske dobiti potpora i slično“. (P., Jurković, 2002, p. 90)

2.1.Razvoj javnih prihoda

„Razvoj javnih (državnih) prihoda organski je vezan uz razvoj države i s time povezanim oblikom društveno-političkog uređenja, kao i oblikom i stupnjem privrednog razvoja. Svakoj je državi imanentno podmirivanje javnih potreba. Njihov broj, vrsta i obujam razlikovali se se isto tako kao što su se razlikovali i izvori prihoda iz kojih su se namicala sredstva za njihovo podmirenje.

S povijesnog gledišta, razvoj državnih prihoda pokazuje da su se i po mjestu i po ulozi i po učincima i po ciljevima i prema načinu njihova pribavljanja, državni prihodi mijenjali tijekom vremena. Pojedine vrste prihoda možemo pratiti od robovlasničkih država sve do današnjih dana. Neke su vrste prihoda živjele u uskoj organskoj povezanosti sa državom u kojoj su se ubirali, te propašću ili transformacijom nekog bitnog elementa određenog oblika ustavnog uređenja države umiru i nestaju zajedno s njom“. (Jelčić, B, 2001, p. 23)

Promatrajući povijesni razvoj prihoda :

1. „Osnovni izvor prihoda robovlasničke države pritjecao je od državnih imanja. Ona je financirala svoje rashode i iz prihoda koje je ubirala primjenom sile od pokorenih naroda, dok se samo mali dio državnih prihoda podmirivao iz prihoda koji su plaćali određeni slojevi vlastitih građana. Međutim, sve veće potrebe za dodatnih financijskim sredstvima prisilile su državu na uvođenje niza drugih davanja. Treba naglasiti da su davanja pretežito imala vremenski i namjenski ograničen karakter.“

2. „Feudalna je država u početku svojeg postojanja dolazila do prihoda od feudalne rente, koju su kmetovi u ranom feudalizmu davali u radu. Prvotni radni oblik feudalne rente u sljedećoj razvojnoj fazi feudalizma pretvorio se u naturalni oblik, a treća transformacija ovog oblika prihoda feudalne države ogleda se u podmirenju obveze u novu.“

3. „Kapitalistička država razvija sastav prihoda koji se iz niza razloga znatno razlikuje od sustava prihoda feudalne države. Osnovni financijski instrument kojim kapitalistička država prikuplja prihode jesu porezi. Njihova uloga u kapitalističkoj državi tolika je da je prozvana poreznom državom (Schumpeter).“ (Jelčić, 2001, pp. 25-27)

2.2.Klasifikacija prihoda

Prihode možemo kvalificirati prema različitim kriterijima, prema knjizi Barbare Jelčić iz 2001. godine neke od zajednički karakteristika jesu:

1. Javni prihodu ubiru se u novcu
2. Javni prihodi ubiru se periodično
3. Javni prihodu ubiru se, u pravilu, iz prihoda i dohotka, a samo iznimno iz imovine
4. Javni prihodi služe za podmirenje državnih/javnih potreba. (Jelčić, 2001, p. 27)

S obzirom na raznolikost i velik broj financijskih instrumenata pomoću kojih država pribavlja prihode razumljivo je da se prihodi klasificiraju, odnosno da se sastavljaju prema određenim osobinama kako bi se lakše i praktičnije pratili rezultati tijekom njihovog korištenja.

Kriteriji pomoću kojih klasificiramo javne prihode su sljedeći:

1. Prema vremenu pritjecanja

   Redovni- „ su prihodi kojima se podmiruju redoviti rashodi, a njihovo je ubiranje uređeno tako da se u pravilu pritjecanje određenog prihoda podudara s rashodom čije je podmirenje planirano za određeni termin u određenoj visini, te postoje izvanredni koji se uvode u slučaju nužde, kad raspoloživa sredstva nisu dovoljna za podmirenje nekih novih (nepredviđenih, neplaniranih) rashoda, ubiru se u slučajevima kad se pojavi potreba za pokrivanjem izvanrednih rashoda.“

2. Prema načinu stjecanja prava na prihode

   Originarni ili izvorni prihodi države su prihodi koje država ostvaruje svojom ekonomskom aktivnošću ili na temelju prava vlasništva, kao i svaki drugi gospodarski subjekt. Naime, država te prihode ostvaruje u svojstvu poduzetnika od javnih poduzeća ili od državne imovine. Upravo je država vlasnik javnih poduzeća te ona organizira i upravlja njihovom gospodarskom aktivnošću, a samim time ubire i prihode, te derivativni ili izvedeni prihodi su prihodi koje država ostvaruje na temelju svoje suverene vlasti, odnosno na osnovi tzv. financijskog suvereniteta (moći), pritom ih ubirući iz ekonomske snage fizičkih i pravnih osoba. Karakteristike poreza su derivativnost, prisilnost, nepovratnost, odsutnost neposredne naknade, nedestiniranost, ubiru se u javnom interesu, novčani su prihod države.

3. Prema karakteru vlasti u odnosima u kojima se kao jedan subjekt pojavljuje država, a kao drugi subjekt fizička ili pravna osoba

   Ovdje ubrajamo privatnopravne prihode koji proistječu iz njezina statusa identična statusu svakog drugog gospodarskog subjekta, koji ostvaruje prihode svojom gospodarskom aktivnošću zasnovana na pravu vlasništva, te javnopravne prihode koje država ostvaruje na temelju svog statusa koji je postavlja iznad pojedinca i daje joj pravo naređivanja, što ona iskorištava donoseći pravne akte u kojima nameće obvezu plaćanja prihoda.

4. Prema subjektu od kojeg se ubiru

   Prihodi od fizičkih osoba su prihodi koje država ubire iz dohotka ili imovine fizičkih osoba, te prihodi od pravih osoba su prihodi koje država ubire pretežno od gospodarskih subjekata.

5. Prema financijskoj autonomiji i financijskom suverenitetu

   Ova vrsta prihoda se dijeli na šire i uže teritorijalne jedinice. Kojoj će teritorijalnoj jedinici, užoj ili široj, i u kojem iznosu pripadati prihod ubran primjenom nekog od instrumenata prikupljanja prihoda, nije samo financijski problem, nego je to i prvorazredno političko pitanje. Postoje državni, županijski i gradski/općinski prihodi.

3. Porezi

Prema knjizi Barbare Jelčić porezi su: „Najvažniji instrumenti prikupljanja prihoda su već gotovo dva stoljeća porezi, tako da pojedini financijski teoretičari nazivaju suvremenu državu poreznom. Porezi su u suvremenoj državi veoma često povezani s privatnim i poslovnim životom fizičkih osoba, kao i s nastankom, poslovanjem i prestankom različitih oblika gospodarskom subjekta. Porezi danas predstavljaju instrument koji je osvojio vodeću poziciju među drugim instrumentima prikupljanja javnih prihoda. Imaju dominantnu ulogu među instrumentima javnih financija uopće, što se može opravdati s nekoliko argumenata: porezi su fiskalni instrument putem kojeg javna blagajna dolazi do najvećeg iznosa prihoda, pa tako oni i čine najizdašniji državni prihod uopće, zatim neizbježno imaju uz svoje fiskalno ekonomsko i socijalno djelovanje. U poreznim sustavima u kojima su ugrađeni tzv. posredni ili potrošni porezi, teorija i praksa susreću se s problemom jače ili slabije izraženog regresivnog djelovanja poreza koje se karakterizira kao negativna manifestacija ovih inače tehnički vrlo primamljivih poreznih oblika. Redistribucija porezom prikupljenih sredstava je „druga strana medalje“ u izučavanju mjesta i uloge poreza u suvremenim poreznim sustavima.“ (Jelčić, 2001, p. 33)

„Porezi su oblik prisilnog davanja koji nameće država, koji nije namjenski usmjeren i koji nema izravnu protučinidbu.“ (P., Jurković, 2002, p. 125).

„Porez je opće bespovratno, prinudno, bez direktne protuusluge i razmjerne koristi davanje fizičkih i pravnih osoba državi u novcu, utvrđeno prema poreznoj snazi poreznog obveznika, a u cilju pokrića izdataka za opće društvene aktivnosti države i na ostvarivanje ekonomskih, socijalnih i političkih i brojnih drugih ciljeva.“ (Seftić, N., Čolaković, E., Parać, B., Blažević, B., Milohnić, I, 2003, p. 177)

„U Hrvatskoj se porezima prikuplja oko 90% prihoda opće države. S udjelom od približno 2/3 u ukupnim prihodima, najznačajniji su oblici poreza porez na dodanu vrijednost i doprinosi za soc. osiguranje (soc. doprinosi).“ (Anon., 2020)

Struktura javnih prihoda se sastoji od poreza na dohodak, poreza na dobit, na imovinu te na dodanu vrijednost, ovdje još spadaju trošarine, carine te ostali porezi.

3.1.Karakteristike poreza

Postoje karakteristike koje se nužno vežu uz pojam poreza. Postoje i različita i neujednačena mišljena koje karakteristike za poreze su bitne, a koji nisu. Ovdje će biti nabrojane karakteristike koje većina autora smatra kao osnovna obilježja:

- Prisilnost – „porezi su prisilni prihodi države. Jednom uvedeni porez mora se platiti i njegovo plaćanje je obavezno. Neplaćanje poreza rezultira određenim sankcijama. U tom trenutku parlamentarnim sustavom porezi postaju prisilni. Usvajanjem zakona porezni je obveznik na sebe preuzeo obvezu i on ju je dužan izvršiti.“ Jurković, 30 str.
- Derivativnost – „ porezi su derivativni prihod države, što znači da ih država ubire na snovi svojeg financijskog suvereniteta, odnosno prava da sama regulira materiju oporezivanja. Nadležno tijelo države ovlašteno je regulirati materiju o izdavanju dijela prihoda, dohotka i imovine fizičkih i pravnih osoba za potrebe financiranja zadataka iz nadležnosti države. Prema tome, porezni prihodi su izvedeni prihodi države, prihodi koje država ubire na osnovi, „izvodi ih“, iz svoj financijskog suvereniteta, kako od fizičkih tako od pravnih osoba.“ (Jelčić, B, 2001, p. 41)
- Nepovratnost poreza – ova njihova karakteristika temelji se na stalnoj promjeni vlasničkih odnosa nad iznosima koje država ubire od fizičkih i pravnih osoba. Prihodi koje država ubire od poreznih obveznika postaje njezino vlasništvo i ona ih rabi za financiranje zadataka iz njezine nadležnosti. (Jelčić, B, 2001, p. 41)
- „Odsustvo neposredne naknade – od države ne možemo tražiti protuuslugu zato što plaćamo porez. Porezima se financiraju različite vrste rashoda koji služe zadovoljenju javnih potreba, pravo na njihovo korištenje imaju svi bez obzira jesu li platili porez. Jurković,30. Nitko nema pravo od države zahtijevati kvantitativno više ili kvalitativno bolje usluge zato što je platio viši iznos poreza. Odsutnost nepovratne naknade za plaćeni porez utječe na povećanje otpora plaćanju poreza te na slabljenje interesa javnosti za svrhu i učinkovitost trošenja oporezivanjem ubranih sredstava.
- Nedestiniranost – nije im unaprijed utvrđena namjena trošenja, svi porezi su nedestinirani, osim doprinosa. Načelo nedestiniranosti poreza usvojeno je stoga što bi bilo gotovo nemoguće i u svakoj prilici te za svaki porezni oblik utvrditi iznos koji će njegovom primjenom biti ubran, iz čega očigledno proizlazi i poteškoća da se prihodi od pojedinih poreza vežu uz točno unaprijed utvrđen rashod“. (Jelčić, 2001, p. 42)

- „Porezi se ubiru u javnom interesu – trošenjem poreza zadovoljavaju se javne potrebe što znači da se porezi ubiru u javnom interesu, te također služe za podmirenje javnih rashoda. Hoće li porezima ubrana sredstva i biti utrošena u javnom interesu, uvelike ovisi o tome tko definira javni interes i što se definira kao javni interes, te se može reci da je ubiranje poreza u javnom interesu to više prisutno, što je jača uloga parlamenta, odnosno što je u određenoj zemlji demokracija razvijenija.
- Novčani prihod države – u većini slučaja porezi se ubiru u novcu, no u slučaju da nije moguće novčano naplatiti poreze, moguće je plaćanje i u drugoj imovini. Pojava i razvoj novčane privrede omogućili su transformaciju poreza iz naturalnih u novčana davanja, što je sa stajališta države bilo neusporedivo jednostavnije, ugodnije i jeftinije“. (Jelčić, B, 2001, p. 44)

Postoji još nekoliko karakteristika prihoda kao na primjer načelo teritorijalnosti, načelo državljanstva te načelo neograničene porezne obveze. Opisivanje karakteristika poreza omogućuje razlikovanje poreza od države do države, kao što su pristojbe i doprinosi, novčane kazne, razne naknade te javni zajmovi. Poznavanje osnovnih karakteristika poreza također omogućuje da se utvrdi javlja li se pod pojmom poreza neki drugi prihod države koji determiniraju karakteristike poreza, odnosno ne krije li se pod nazivom na primjer doprinosa ili pristojba, prihod koji ima sve karakteristike poreza i koji to onda, neovisno o nazivu i jest. Jelcic 44.

3.2. Terminologija oporezivanja

Porezna terminologija sadržava mnogo naziva kojima su definirani svi elementi koji su potrebni kako bi se odvio proces oporezivanja. U njih spadaju osobe, tijela, stvari, činidbe, pojave i elementi oporezivanja. Porezna terminologija sadržava mnogobrojne stručne nazive koje se dijele u dvije skupine poreznih termina. Osobne, koje se odnose na osobe koje sudjeluju u oporezivanju, a druga skupina se odnosi na materijalne elemente.

3.2.1. Osobni elementi oporezivanja prema Barbari Jelčić (2001.g)

Porezni subjekt - „je osoba koja sudjeluje u oporezivanju. Može biti aktivan i pasivan. Aktivni porezni subjekt je javnopravno tijelo, ona šira ili uža teritorijalna jedinica koja je ovlaštena da uvodi poreze i propisuje obvezu plaćanja poreza, radi se o porezu što ga uvodi centralna razina

vlasti. Pasivni porezni subjekt je svaka pravna ili fizička osoba koja iz svoje ekonomske snage izdvaja iznos dužnog poreza.

Porezni obveznik – osoba uz koju zakon veže obvezu plaćanja poreza. Drugim riječima, iz normativnog akta kojim je uveden i uređen pojedini porezni oblik neposredno se i nedvosmisleno saznaje o tome tko je predviđen kao nositelj porezne obveze.

Porezni platac – element relevantan za utvrđivanje postojanja poreznog platca je sam čin plaćanja (uplate) poreza. Obično se pod pojmom porezni platac smatra osoba koja na ime i za račun poreznog obveznika plaća porez.

Porezni destinar – osoba koja je po intenciji zakonodavca unaprijed, svjesno i namjerno utvrđena da snosi porezni teret. U pravilu to je upravo osoba koja ne samo, de iure nego i de facto snosi porezni teret.

Konačni porezni platac – osoba koja u krajnjoj liniji snosi porezni teret. Osoba koja definitivno snosi porezni teret, neovisno o tome je li za prevaljivanje postojala intencija izražena u pravnoj normi ili ne, zove se konačni platac.

Porezni jamac – osoba koja jamči da će porezni obveznik podmiriti svoju poreznu obvezu jest porezni jamac. Ako porezni obveznik propusti izvršiti svoju poreznu obvezu, tu će obvezu umjesto njega izvršiti porezni jamac. Porezni jamac može biti dobrovoljni ili zakonski.“ (Jelčić, 2001, pp. 61-65 str.)

3.2.2. Materijalni elementi oporezivanja prema Barbari Jelčić (2001.g)

Porezni izvor – „sva dobra, sva ona materijalna sredstva iz kojih se plaća porez, odnosno koje porezna vlast zahvaća prilikom oporezivanja. Kao porezni izvor služe dohodak, prihod i imovina, u ovom se pojmu postavlja pitanje iz čega se ubire prihod. 65

Porezni objekt – ili predmet oporezivanja je pobliže obilježen fragment jednog od poreznih izvora za koji se vezuje porezna obveza, u ovom se pojmu postavlja pitanje na što se porez plaća. 66

Porezna osnovica – najvažniji element oporezivanja. Kvantitativno i kvalitativno definiran i konkretiziran porezni objekt. To je onaj element oporezivanja koji predstavlja neku određenu veličinu izraženu u vrijednosti (novcu) na temelju koje se određuje porezni dug.

Porezna sposobnost – termin kojim se izražava mogućnost da porezni obveznik iz ekonomske snage plati porez. Porezna sposobnost i njezino pravilno utvrđivanje od velikog je značaja za postizanje ciljeva porezne politike. Fiskalni i nefiskalni efekti oporezivanja izravno su ovisni o poreznoj sposobnosti poreznog obveznika.

Porezna stopa – u novcu izražen dio koji se izdvaja iz porezne osnovice, a plativši ga porezni obveznik je izvršio svoju poreznu obvezu. Predstavlja onaj dio porezne osnovice za koji će se ona umanjiti kad porezni obveznik podmiri svoju poreznu obvezu, odnosno porezni dug.“ (Jelčić, 2001, pp. 65-67 str.)

3.3. Porezni sustav Republike Hrvatske

Porezni sustav predstavlja ukupnost poreza koji funkcioniraju u jednoj državi. Svaka država zbog različitih vjera, klimatskih uvjeta, stavova i ponašanja ima posebno uređen sustav.

Prema nastavnim materijalima Ekonomskog fakulteta u Osijeku, kolegij Javne financije „Čimbenici koji utječu na porezni sustav su :

1. ustavno uređenje države
2. centralizacija/decentralizacija poreznog sustava
3. veličina teritorija
4. broj stanovništva i gustoća naseljenosti
5. demografska struktura
6. veličina javnog sektora
7. ekonomske integracije.“

Porezni sustav Republike Hrvatske sastoji se od nekoliko različitih vrsta poreza, u njih spadaju državni porezi, županijski porezi, gradski ili općinski porezi, zajednički porezi te porezi na dobitke od igara na sreću i naknade za priređivanje igara na sreću, te posljednja naknada za priređivanje igara na sreću.

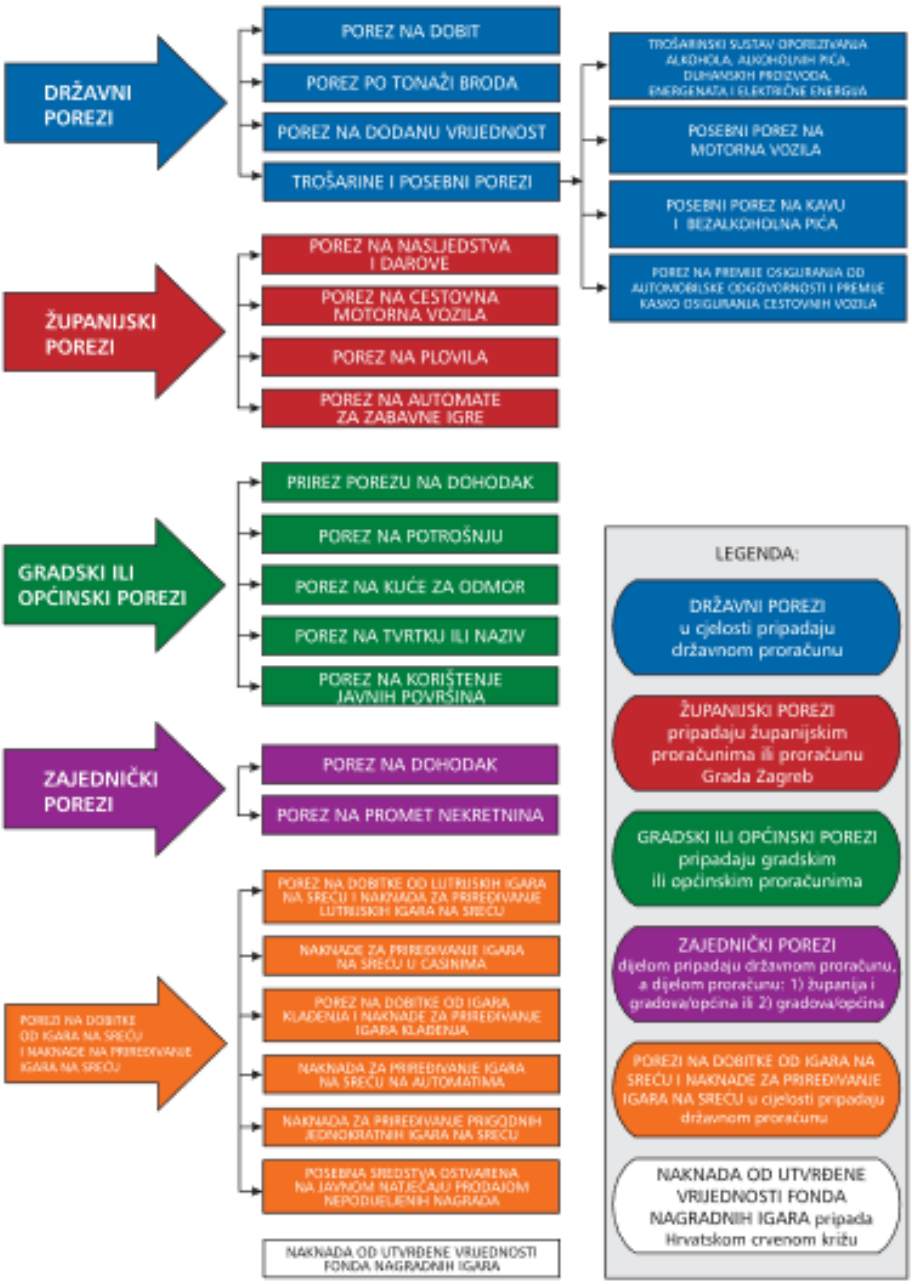
Prema stranici Ministarstva financija (Porezna uprava) porezni sustav Republike Hrvatske čine sljedeći porezi:

1. „Državni porezi – predstavljaju prihode državnog proračuna Republike Hrvatske
2. Županijski porezi – predstavljaju prihode županijskog proračuna, a raspisuju ih županije
3. Gradski ili općinski porezi – to su prihodi koji su ostvareni iz gradskih ili općinskih proračuna, a mog ih raspisati gradovi.
4. Zajednički porezi – ovi prihodi se dijele po propisanom ključu, jedan se dio slijeva u državni proračun, dok se drugi slijeva u županijski proračun, a treći dio u gradski ili općinski proračun.
5. Porezi na dobitke od igara na sreću i naknade na priređivanje igara na sreću – predstavlja naknadu od utvrđene vrijednosti i fonda nagradnih igara pripada Hrvatskom crvenom križu.“ (Anon., 2020)

Prema nastavnim materijalima Ekonomskog fakulteta u Osijeku, kolegij Javne financije „Načela poreznog sustava Republike Hrvatske su sljedeća :

- Porezima treba opskrbiti proračun kroz novac, dakle treba prikupiti dostatnu količinu novca za pokrivanje rashoda
- Porezna neutralnost
- Porezni sustav mora omogućiti ravnomjernu i pravednu raspodjelu poreznog tereta
- Mora biti jednostavan i jeftin
- Treba povećati privlačnost ulaganja inozemnih investitora.“

Slika 2. Hrvatski porezni sustav

Izvor: (www.porezna-uprava) Preuzeto 9.9.2019

4. Ostali javni prihodi

Porezi nisu jedini javni prihodi putem kojih država prikuplja novac. Postoje i ostali javni prihodi koji će biti detaljnije opisani u ovom poglavlju. Pod ostalim javnim prihodima ubrajamo doprinose, pristojbe, parafiskalna davanja te darove.

4.1. Doprinosi

Pod pojmom doprinosa podrazumijeva se posebna vrsta poreza koja se uzima iz plaće zaposlenika za točno određenu namjenu.

„U financijskom sustavu doprinos nije bio primjenjivan sve o 1952. godine, kada se prvi put uvodi Osnovnim zakonom o društvenim doprinosima i porezima. Vrlo često doprinosima nazivali su se prihodi koji su imali klasična obilježja poreza. Od poreza se doprinosi razliku po tome što kod ovog, u odnosu prema obveznicima, uvijek postoji konkretna protuusluga, odnosno neka ekonomska protuvrijednost, dok se kod poreza radi i govori o općoj naknadi, a ekonomske protučinidbe ne postoje. Osim toga doprinosi su uvijek strogo namjenski prihod jer je to u samoj prirodi njegovog uvođenja i opravdanja.“ (Srb & R, 1997, p. 179)

Doprinosi kao i porezi, imaju svoje osnovne elemente, to su: obveznik doprinosa, osnovica doprinosa, stopa doprinosa te oslobođenja i olakšice plaćanja doprinosa.

„Obveznik doprinosa može biti fizička osoba, društveno pravna osoba te građansko pravna osoba. Pod osnovicom doprinosa smatra se dohodak osnovne organizacije udruženog rada odnosno radne zajednice, isplaćeni osobni dohodak. Stope su doprinosa u pravilu proporcionalne, a neposredna razmjena rada i sredstava nekada isključuje njihovu punu primjenu. Oslobođenja i olakšice plaćanja doprinosa jednaka su kao i kod neposrednih poreza koji opterećuju dohodak osnovne organizacije udruženog rada odnosno poreza koji opterećuju dohodak radnika.“ (Srb & R, 1997, p. 198)

Obvezni doprinosi koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj su doprinos za zdravstveno osiguranje (13%), doprinos za mirovinsko osiguranje (20%), doprinos za ozljede na radu (0,5%), doprinos za zapošljavanje (1,7%).

„Doprinosi za socijalno osiguranje vrsta su izravnih, obveznih nameta kojima se financira sustav socijalnog osiguranja građana kao što je na primjer mirovinsko ili zdravstveno osiguranje. Doprinosi se obično ubiru iz plaće (tj. na teret zaposlenika) i na plaću (tj. na teret poslodavca), te se skupljaju u izvanproračunskim fondovima čija je funkcija isplata naknada socijalnog osiguranja građanima. Doprinose isplatitelj automatski uplaćuje na račune fondova pri svakoj isplati plaće.

Kako je riječ o izdvajanjima koja se moraju naumiti pri svakoj isplati plaće, doprinosi se smatraju administrativno vrlo jednostavnim nametom. S obzirom na to da se za doprinose ne priznaju nikakva oslobođenja ni osobni odbici, ne treba popunjavati ni godišnju poreznu prijavu, pa ni porezna uprava ni porezni obveznici stoga nemaju administrativnih troškova. Doprinosima se u fondove slijevaju veliki iznosi uz relativno niske troškove njihova ubiranja.

I u Hrvatskoj je povedena reforma socijalnog osiguranja pa sustav obveznoga socijalnog osiguranja sredinom izgleda ovako:

- obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (tzv. prvi stup)
- obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (tzv. drugi stup)
- obvezno zdravstveno osiguranje
- osiguranje u slučaju nezaposlenosti.“ (Marina Kesner-Škreb, 2003)

Tablica 1. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Naziv doprinosa	**Stope doprinosa čl.20 Zakona o doprinosima**		**Obveznik doprinosa cl.19 Zakona o doprinosima**	**Obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa**
	iz plaće	**na plaću**		
Doprinosi za MO: I. stup II. Stup	20% 15% 5%		Radnik	Radnik
Doprinos za obavezno zdravstveno osig.		16,5%	Poslodavac	Poslodavac
Ukupni doprinosi	20%	16,5%		

Izvor: RRiF-plus d.o.o. Računovodstvo revizija i financije, stručne informacije za 2020. god, članak str. 11, izradio autror

4.2. Pristojbe

Sljedeći instrument prikupljanja prihoda su pristojbe, odnosno njen drugi naziv na našem području su takse.

„Pristojbe (takse) su oblik prikupljanja prihoda države poznate već i u robovlasničkim (npr. u Rimu, Ateni i drugim) antičkim, kao i u feudalnim državama. Tako se u mnogim robovlasničkim državama naplaćivale sudske pristojbe, pristojbe za pristup hramovima gdje se prinosila žrtva bogovima, pristojbe za upotrebu vode u gospodarske svrhe i sl. Pristojbe su se naplaćivale za usluge koje su državni organi činili fizičkim osobama, građanima. Iznos ubran kao pristojba, u pravilu je bio prihod onog državnog službenika koji je građaninu izvršio traženu uslugu. Danas je pristojbena obveza povezana sa razvojem države uprave. Povećanjem kruga poreznih obveznika, broja poreznih oblika i poreznog tereta, udio prihoda ubranim naplatom pristojbi o ukupnim prihodima države sve se više smanjuje. Tijekom razvoja pristojbi došlo je do većih ili manjih razlika u nekim karakteristikama koje su povezane za taj instrument prikupljanja prihoda, pa tako sam pojam nema općenito prihvaćen sadržaj.“ (Jurković, 2002.)

Prema Institutu za javne financije, članak Sudske pristojbe: „pristojbe moguće klasificirati prema više različitih mjerila:

- prema tijelu koje propisuje obvezu, dijeli ih se na one što ih se plaća središnjima državnim tijelima i lokalnima teritorijalnim jedinicama
- prema tijelima koja obavljaju usluge, pristojbe mogu biti administrativne, sudske i činovničke (službeničke)
- prema vremenu plaćanja, pristojbe se plaća prije ili nakon obavljanja usluge
- prema broju obavljenih usluga, dijeli ih se na pojedinačne i paušalne
- prema načinu namirivanja obveze, dijeli ih se na pristojbe što ih se plaća izravno (gotov novac) ili neizravno (taksene marke, biljezi).“

Pristojbe se plaćaju prema načelu teritorijalnosti, bez obzira na državljanstvo korisnika usluge, plaća se prema mjestu obavljanja usluge. Također ih je moguće platiti prije ili nakon izvršavanja usluga.

Prema tijelima koje obavljaju pristojbene usluge razvrstavamo ih na 3 različite vrste. Mogu biti administrativne, za rad državnih organa i ustanova te drugih organizacija za čije su usluge propisane, njih nazivamo i državnim taksama. Zatim sudske, naplaćuju se u postupku pred sudom i to sudski pristojbenim markama ili u novcu, u postotku ili u apsolutnom iznosu. Postoje u parničkom, izvan parničkom, ovršnom, ostavinskom, zemljišnoknjižnom postupkom, kaznenom postupku po privatnoj službi itd. te činovničke pristojbe. I posljednje, javnobilježničke pristojbe, koje služe za isprave i radnje javnom bilježnika, pristojbena obveza nastaje za podneske, za javnobilježničke radnje, za javno bilježničke otpravke, prijepise, potvrde, izvode te isprave. Pristojbe treba platiti osoba u čijem interesu se poduzimaju radnje propisane zakonom.

Prema nastavnim materijalima Ekonomsko fakulteta, kolegij Javne financije klasifikacija pristojbi dijelimo na sljedeći način :

1. „Prema tijelu koje pripisuje pristojbenu obvezu - propisuju centralna državna tijela ili uže teritorijalne jedinice.
2. Prema tijelima koje obavljaju usluge – administrativne, sudske i činovničke pristojbe
3. Prema vremenu plaćanja – pristojbe koje se plaćaju unaprijed te pristojbe koje se plaćaju nakon završetka usluge
4. Prema broju izvršenih usluga – pojedinačne i paušale pristojbe.“

4.3. Parafiskalna davanja

Parafiskalna davanja su plaćanja koja potječu od članova neke zajednice koje su povezane zajedničkim i socijalnim interesom. Predstavljaju sporedan fiskalitet, što znači da postoje uz fiskalitet države i da crpe sredstva iz istih ekonomskih izvora te da imaju iste ekonomske učinke kao i ubiranje poreza. Ova vrsta sredstava ne ulazi u državni proračun, već predstavljaju prihode javno–pravnih tijela. Usprkos tome što predstavljaju sporedan fiskalitet, dobro je naglasiti da on može konkurirati redovnom, a u nekim slučajevima i ometati njegov razvoj.

Iako postoje mnoge razlike u teoriji koje karakteristike treba imati određeni financijski instrument da bi se mogao uvrstiti pod parafiskalna davanja, prevladavaju sljedeća obilježja:

- Prihodi su destinirani tj. Namjena trošenja parafiskalnih davanja unaprijed je utvrđena

- Ona ne ulaze u budžet države, već se javlja kao prihod od strane posebnih javnoparvnih tijela
- Obveze plaćanja nisu utvrđena propisima državnog organa
- Obveza plaćanja parafiskalnih davanja tereti određeni krug korisnika koji su povezani zajedničkim ekonomskim, socijalnim i drugim interesom

4.4. Darovi

„Zadnji izvor ostalih prihoda su darovi. Oni su izvanredni prihod države, a njihov je iznos u ukupnim prihodima države često vrlo mali i neznatan, pa u suvremenim državama imaju simbolično mjesto. Najčešće se javljaju kao fondacije tj. izdvojena sredstva za neku točno utvrđenu namjenu. Iako u današnjim suvremenim državama nemaju velikog značaja, darovi se spominju u teorijama prihoda država, jer su bili prvi oblik prikupljanja javnih prihoda. Predstavljaju izdašan prihod država u nekim robovlasničkim i feudalnim državama.

Danas su darovi izgubili na značenju jer države prikupljaju potrebna sredstva iz stalnijih izvora. Pojavljivali su se kao prihod države za vrijeme rata, neposredno poslije rata ili u vrijeme elementarnih nepogoda kad se u zemlji i inozemstvu prikupljaju novčana sredstva, hrana i lijekovi kao pomoć ljudima i otklanjanje posljedica koje su izazvane ratom, poplavama, potresima i drugim elementarnim nepogodama.“ (Jelčić, B, 1994)

5. Državni proračun

„Državni proračun je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci za jednu godinu, u skladu sa zakonom. Državni proračun donosi Hrvatski sabor.

Tri su glavne funkcije proračuna:

- prikazuje najvažnije ciljeve države u fiskalnoj godini
- služi kao instrument kojim država utječe na ekonomsko stanje zemlje
- služi kao sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstava.

U Hrvatskoj je donošenje državnog proračuna jedan od najvažnijih financijskih, ali i političkih događaja u godini. Ministar financija i njegov najuži tim suradnika ulažu velik napor u informiranje javnosti o proračunu kako bi svi građani bili upoznati s njegovim ciljevima, ali i o tome s koliko novca država raspolaže.“ (Anon., n.d.)

„Državni proračun prikazuje najvažnije ciljeve države, te služi kao instrument ekonomske politike kojim se utječe na ekonomsko stanje zemlje, odnosno na gospodarski rast, zaposlenost, raspodjelu dohotka, potrošnju, štednju, inflaciju i slično. Proračunom se mogu provoditi i glavni ciljevi ekonomske politike: alokacija, distribucija i stabilizacija.“ (Ott, 2009, p. 14)

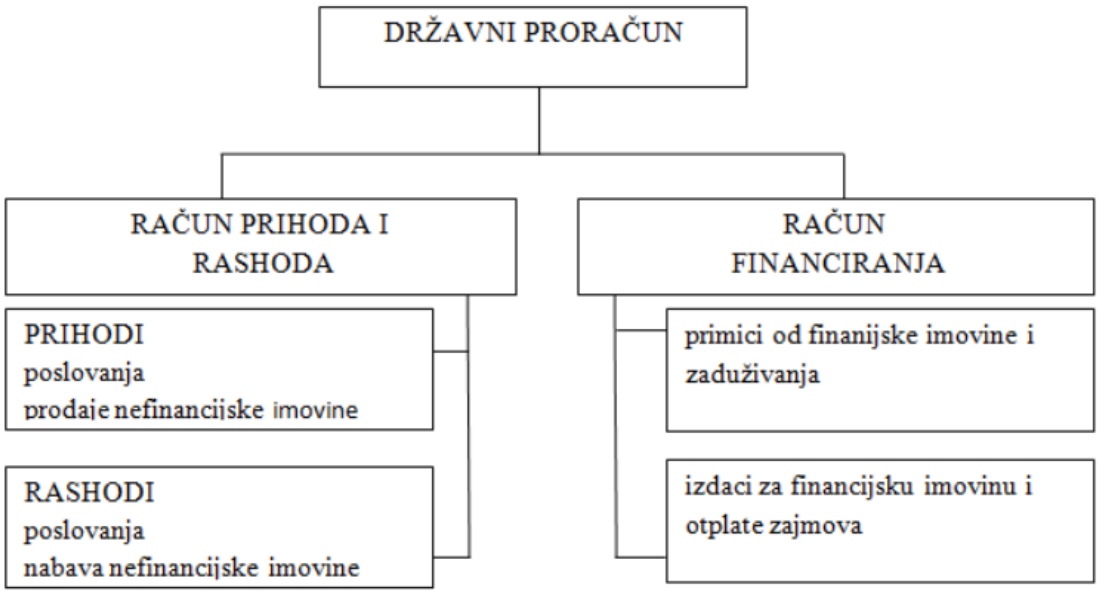
„Proračun ili budžet u pravnom smislu označava zakonski akt kojim predstavničko tijelo utvrđuje prihode i rashode za funkcioniranje države tijekom jedne proračunske godine. U gospodarskom pogledu, osnovni instrument kojim država utječe na gospodarske tijekove i na ponašanje gospodarskih subjekata prema štednji, investicijama, novom zapošljavanju i drugim ciljevima gospodarske politike.“ (Lončarević Horvat O, 2004, p. 122)

Ekonomski aspekt budžeta osobito je izražen u razdobljima gospodarske nestabilnosti i kriza, kada Vlada pokušava anticikličkim budžetom oživljavati gospodarstvo i djelovati na privredna stanja.

Proračunom se nastoji osigurati kontrola prikupljanja javnih prihoda, te trošenje javnih rashoda tijekom fiskalne godine, u tom trenutku kontrolu obavlja Ministarstvo financija, nakon završetka godine, kontrolu izvršenja obračuna obavlja Državni ured za reviziju.

Struktura državnom proračuna sastoji se od dva dijela, općeg u kojem se nalazi račun prihoda i rashoda te račun financiranja. Drugi dio je posebni dio koji sadržava plan rashoda proračunskih korisnika raspoređenih po organizacijskoj i ekonomskoj klasifikaciji te po tekućim i razvojnim programima.

Slika 2. Struktura državnog proračuna

Izvor: (Institut za javne financije; http://www.ijf.hr) preuzeto 09.09.2019

5.1. Analiza javnih prihoda kroz proračun

U ovom dijelu seminarskog rada bit će prikazana analiza javnih prihoda u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2013. do 2016. godine. Strukture će biti prikazane kroz tablice, a na kraju će biti prikazan graf koji uspoređuje promjenu javni prihoda u relevantnom razdoblju.

Tablica 2. Struktura javnih prihoda u 2013. godine

Naziv prihoda	Proračun za 2013. godinu
Prihodi od poreza	66.216.969.858
Doprinosi	37.634.900.386
Pomoći iz inozemstva i od subjekta unutar općeg proračuna	2.727.540.228
Prihodi od imovine	1.729.412.381
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	4.198.849.681
Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	74.883.820
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	527.237.806
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	

Izvor: izrada autora prema podacima Ministarstva financija. Podaci preuzeti sa: (http://www.mfin.hr/hr/drzavni-proracun-2015-godina)

U prethodnoj tablici prikazana je struktura javnih prihoda na području Republike Hrvatske, a podaci su izvedeni iz službene stranice Ministarstva financije. U 2013. godini prihodi od poreza iznosili su 66,22 milijarde kuna, doprinosi 37,64 milijarde kuna, pomoći iz inozemstva i od subjekta unutar općeg proračuna iznose 2,7 milijarde kuna, prihodi iz imovine iznose 1,73 milijarde kuna, prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi iznose 4,2 milijarde kuna, prihodi od proizvoda i roba iznose 74,89 milijuna kuna. Kazne, upravne mjere i ostali prihodi iznose 527,2 milijuna kuna. Ukupni javni prihodi za 2013. godinu iznosili su 113,11 milijarde kuna.

Tablica 3. Struktura javnih prihoda u 2014. godini

Naziv prihoda	Proračun za 2014. godinu
Prihodi od poreza	63.074.040.448
Doprinosi	41.855.487.033
Pomoći iz inozemstva i od subjekta unutar općeg proračuna	4.306.125.211
Prihodi od imovine	2.695.827.982
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	3.581.616.706
Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	71.383.619
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	599.722.083
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	315.520.000

Izvor: izrada autora prema podacima Ministarstva financija. Podaci preuzeti sa: *(http://www.mfin.hr/hr/drzavni-proracun-2016-godina)*

U prethodnoj tablici prikazana je struktura javnih prihoda na području Republike Hrvatske u 2014. godini prihodi od poreza iznosili su 63,1 milijarde kuna, doprinosi iznose 41,85 milijarde kuna, pomoći iz inozemstva i od subjekta unutar općeg proračuna iznose 4,36 milijarde kuna, prihodi iz imovine iznose 2,7 milijarde kuna, prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi iznose 3,58 milijarde kuna, prihodi od proizvoda i roba iznose 71,38 milijuna kuna. Kazne, upravne mjere i ostali prihodi iznose 599,7 milijuna kuna. Ukupni javni prihodi za 2014. godinu iznosili su 114,3 milijarde kuna. Prihodi od prodaje nefinancijske imovine iznose 315.520.000 kuna.

Tablica 4. Struktura javnih prihoda u 2015. godini

Naziv prihoda	Proračun za 2015. godinu
Prihodi od poreza	68.014.776.517
Doprinosi	22.853.390.119
Pomoći iz inozemstva i od subjekta unutar općeg proračuna	4.958.317.173
Prihodi od imovine	2.779.833.209
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	3.596.964.691
Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	1.177.858.130
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	568.342.362
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	645.008.947

Izvor: izrada autora prema podacima Ministarstva financija. Podaci preuzeti sa:
(http://www.mfin.hr/hr/drzavni-proracun-2015-godina)

U prethodnoj tablici prikazana je struktura javnih prihoda na području Republike Hrvatske u 2015. godini prihodi od poreza iznosili su 68 milijarde kuna, doprinosi iznose 22,85 milijarde kuna, pomoći iz inozemstva i od subjekta unutar općeg proračuna iznose 4,96 milijarde kuna, prihodi iz imovine iznose 2,78 milijarde kuna, prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi iznose 3,6 milijarde kuna, prihodi od prodaje proizvoda i roba iznose 1,17 milijarde kuna. Kazne, upravne mjere i ostali prihodi iznose 568,3 milijuna kuna. Ukupni javni prihodi za 2015. godinu iznosili su 109,1 milijarde kuna. Prihodi od prodaje nefinancijske imovine iznose 645.008.947 kuna.

Tablica 5. Struktura javnih prihoda u 2016. godini

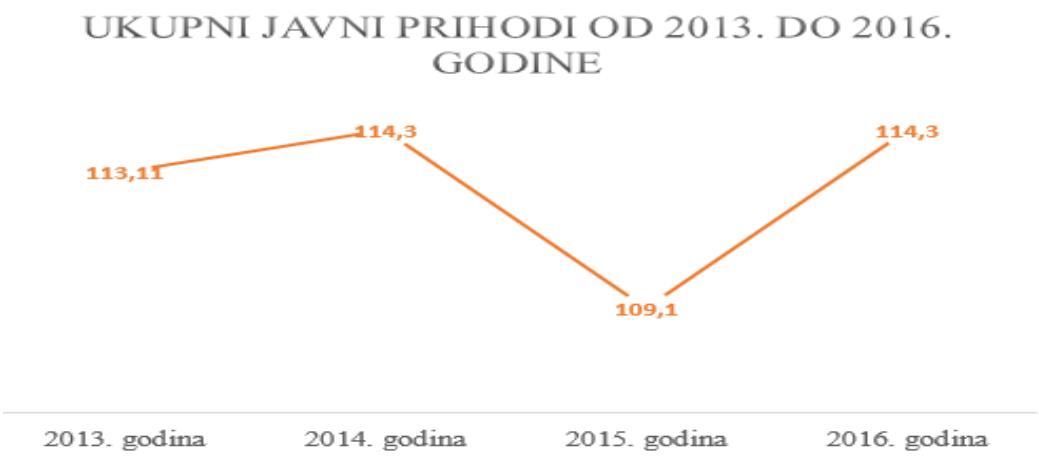
Naziv prihoda	Proračun za 2016. godinu
Prihodi od poreza	68.863.720.776
Doprinosi	22.127.597.371
Pomoći iz inozemstva i od subjekta unutar općeg proračuna	9.744.204.196
Prihodi od imovine	2.557.838.205
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	3.368.339.430
Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	1.264.533.128
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	582.291.385
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	602.930.000

Izvor: izrada autora prema podacima Ministarstva financija. Podaci preuzeti sa:
(http://www.mfin.hr/hr/drzavni-proracun-2015-godina)

U prethodnoj tablici prikazana je struktura javnih prihoda na području Republike Hrvatske u 2016. godini prihodi od poreza iznosili su 68,8 milijarde kuna, doprinosi iznose 22,12 milijarde kuna, pomoći iz inozemstva i od subjekta unutar općeg proračuna iznose 9,74 milijarde kuna, prihodi iz imovine iznose 2,56 milijarde kuna, prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi iznose 3,37 milijarde kuna, prihodi od prodaje proizvoda i roba iznose 1,27 milijarde kuna. Kazne, upravne mjere i ostali prihodi iznose 582,3 milijuna kuna. Ukupni javni prihodi za 2016.

godinu iznosili su 114,3 milijarde kuna. Prihodi od prodaje nefinancijske imovine iznose 602.930.000 kuna.

Grafikon 1. Prikaz ukupnih javnih prihoda od 2013. do 2016. godine.

Izvor: izrada autora prema podacima Ministarstva financija. Podaci preuzeti sa: (http://www.mfin.hr/hr/drzavni-proracun-2015-godina

U prethodnom grafikonu prikazani su ukupni javni prihodi u razdoblju od 4 godine kako bi se ukazale promjene tijekom tog razdoblja. Javni prihodi su najveći bili 2014. godine kada su iznosili 114,3 milijarde kuna, i to su se povećali gotovo za milijardu kuna od prethodne 2013. godine u kojoj su javni prihodi tada iznosili 113,11 milijardi kuna. Veliki pad dogodio se 2015. godine kada javni prihodi prema podacima iz Ministarstva Hrvatske iznose 109,1 milijardu kuna, no godinu kasnije 2016. godine ukupni javni prihodi opet su doživjeli svoj vrhunac iz 2014. godine te iznose 114,3 milijarde kuna.

Zaključak

Javni prihodi definiraju se kao aktivnosti pomoću kojih država ubire prihode za zadovoljenje općih potreba. Država prihode stječe na nekoliko načina, putem doprinosa, pristojbi, parafiskalnih davanja i darova, te najvažnijeg i daleko najizdašnijeg poreza. Porez iz godine u godinu bilježi sve veći rast. Treba spomenuti da porezi čine oko 90% javnih prihoda u Republici Hrvatskoj, dobrovoljnost u smislu plaćanje ne postoji niti u jednoj državi, drugim riječima ubiru se prisilno.

Na temelju napravljenih tablica koje prikazuje strukturu javnih prihoda Republike Hrvatske donesen je zaključak kako se ukupni javni prihodi mijenjaju tijekom vremena i u kojem smjeru. Može se zaključiti da su dosta nestabilni.

Svakoj ekonomskoj politici cilj je gospodarski rast. U gospodarskom pogledu, osnovni instrument kojim država utječe na gospodarske tijekove i na ponašanje gospodarskih subjekata prema štednji, investicijama, novom zapošljavanju i drugim ciljevima gospodarske politike je državni proračun. Državni proračun je zakonski akt koji služi za kontrolu prihoda i rashoda države za jednu kalendarsku godinu.

Literatura

Knjige:Anon., 2020. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020.*

Anon., 2020. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020.*

Anon., 2020. *Ministarstvo financija.* [Mrežno] Available at: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx

Anon., n.d. U: s.l.:an.

Anon., n.d. *Ministarstvo financije.* [Mrežno] Available at: http://www.mfin.hr/

Jelčić, B, 1994. Financijsko pravo i financijska znanost. U: *Financijsko pravo i financijska znanost.* Zagreb: Centar za dopisno obrazovanje Birotehnika, p. 15.

Jelčić, B, 2001. Javne financije. U: *Javne financije.* Zagreb: Ekonomsko pravna biblioteka, p. 23.

Jelčić, B., 2001. Javne financije. U: *Javne financije.* Zagreb: ekonosmko pravna biblioteka, pp. 25-27.

Jelčić, B., 2001. Javne financije. U: *Javne financije.* Zagreb: an., p. 61. str.

Lončarević Horvat O, Š. J. A. H. M. N., 2004. Hrvatski fiskalni sustav. U: *Hrvatski fiskalni sustav.* zagreb: an., p. 122.

Marina Kesner-Škreb , 2003. *Doprinosi,* Zagreb: Financijska teorija i praksa.

Marina Kesner-Škreb, 2003. *Institut za javne financije.* [Mrežno] Available at: http://www.ijf.hr

Ott, K., 2009. Institut za javne financije. *Proračunski vodič za građane,* p. 14.

P., Jurković, 2002. Javne financije. U: Zagreb: an., p. 15.

Seftić, N., Čolaković, E., Parać, B., Blažević, B., Milohnić, I, 2003. Financije za poduzetnike i menadžere nefinancijaše. U: *Financije za poduzetnike i menadžere nefinancijaše.* Zagreb, Rijeka: M.E.P. Consulting, p. 177.

Srb, V. & R, P., 1997. Javne financije. U: *Javne financije.* Osijek: an., p. 179.

Časopisi:

7. Marina Kes*ner-Škreb. (27 2003). Institut za javne financije. Dohvaćeno iz Institut za javne financije: http://www.ijf.hr*

8. Ott, K. (2009). Institut za javne financije. *Proračunski vodič za građane*, str. 14. Dohvaćeno iz Prračunski vodič za građane.

Web mjesta:

Ministarstvo financija Republike Hrvatske: http://www.mfin.hr/hr/drzavni-proracun.com

Institut za javne financije; http://www.ijf.hr

Popis tablica

Tablica 1. Doprinosi iz plaće i na plaću

Tablica 2. Struktura javnih prihoda u 2013. godine

Tablica 3. Struktura javnih prihoda u 2014. godine

Tablica 4. Struktura javnih prihoda u 2015. godine

Tablica 5. Struktura javnih prihoda u 2016. godine

Popis grafova

Grafikon br. 1: Ukupni javni prihodi od 2013. do 2016. godine

Popis slika

Slika br. 1: Struktura državnog proračuna

Slika br. 2: Hrvatski porezni sustav